

Indholdsfortegnelse for bilag

1 Godkendelse af referat	2
Bilag 1: Referat - Åbent	2
2 Forberedelse til byrådsmøde (HvB)	6
3 Temadrøftelse i udvalget den 19. juni/ Seksualundervisning.....	6
Bilag 1: 270519 Beslutningsmemo - rådmandsmøde - SSF til udvalget.....	6
Bilag 2: 19-021346-1 Forklæde Temadrøftelse i Børn og Ungeudvalget 19 8754991_5065884_0	8
Bilag 3: 270519 Notat til udvalget - Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab	10
Bilag 4: 270519 Belysningsnotat - bilag til baggrundsnotat - SSF til udvalget..	21
4 Fælles magistratsindstilling MBU/MSB - etablering af nationalt kompetencecenter (OKJ)	24
Bilag 1: Beslutningsmemo _ Nationalt kompetencecenter_Sundhedsstyrelsens satspulje	24
Bilag 2: Fælles magistratsindstilling vedr. etablering af nationalt kompetencecenter	26
Bilag 3: Bilag Magistratsindstilling af 040119 vedr. nationalt kompetencecenter	31
5 Eventuelt.....	38
6 (Lukket).....	38
7 (Lukket).....	38

Bilagsforside

Dokument Titel: Referat - Åbent

Dagsordens titel Godkendelse af referat

Dagsordenspunkt nr 1

Referat

MBU - Rådmandsmøde

Dato: 28. maj 2019
Tid: 09:45 - 11:30
Sted: Grøndalsvej 2, lokale 1128
Deltagere: Hans van Binsbergen (HvB)
Henning Mols (HM)
Helle Bach Lauridsen (HBL)
Hardy Pedersen (HP)
Thomas Medom (TM)
Martin Østergaard Christensen (MØC)
Stefan Møller Christiansen (SMC)
Anne Merethe Løvmose (SML)
Susanne Hammer-Jakobsen (SHJ)
Karina Møller (KM)
Lisbeth Schmidt Andersen (LSA)
Mia Brix Jensen (referent)

Afbud:

Fraværende: Ole Kiil Jacobsen

Bemærk:

1 Godkendelse af referat

Referatet blev godkendt.

2 Rammeforsøg udskolingslinje eud8/9 (OKJ)

Undervisningsministeriet udbyder et forsøg med eud8/9 som led i opfølgning på aftalen "Fra folkeskole til faglært". Forsøget skal afprøve, om en organisering, der mere målrettet sigter mod at forankre eleverne i en erhvervsuddannelse, får flere elever til at gennemføre folkeskolen og søge optagelse på EUD efter 9. kl.

Forsøget afvikles i 2019/20 til 2022/23. Første ansøgningsrunde har frist 7. juni 2019, mens anden runde forventes udmeldt forud for skoleåret 2020/21. Ud fra timing og pædagogiske overvejelser indstilles det, at der ikke søges i 1. runde.

Indstilling om at,

- Der ikke søges i 1. runde
- Afklaring af, om der er ønskeligt at søge i 2. runde sker ud fra et helhedsperspektiv og i dialog med skoler (ledernetværk) og erhvervsuddannelser

Marianne Holst Nielsen (MHN) og Marina Stannov (MS) deltog i behandlingen.

MHN præsenterede sagen, og begrundelserne for ikke at ansøge nu.

Beslutninger

- TM godkendte, at:
 - Der ikke ansøges til 1. runde.
 - Det skal overvejes, om vi skal søge i næste gang.
- TM er nysgerrig på, hvordan eud8/9 kan blive en håndsrækning til de unge, der har mest brug for det.
- Emnet skal drøftes i netværket.

(OKJ følger op)

3 Orientering fra netværksmøder

Børn og Ungecheferne for de fem netværk gav rådmanden en kort orientering om arbejdet i de respektive netværk. Der var blandt andet følgende pointer i orienteringerne:

Netværk for fritidsområdet v. KM

Det har været fokus på fem punkter:

- Faglighed i fritidspædagogik
 - Dannelse
 - Samspillet med det strategiske niveau.
 - SLF: Fokus på frivillighed, overgange, samarbejde med forældre m.m.
 - Ledelse
-
- Drøftelse af organisationsændringer og håndtering af bydækkende tilbud.
 - Deltagere i netværket: ca. 80 (FU-ledere, vice FU-ledere, Fritidscenterledere SFO-ledere/pædagogiske ledere i indskoling, ungdomsskolekoordinatorer).

Netværk for Specialpædagogik og specialtilbud v. LSA

- Opstart med fokus på at tegne landskaber.
- God gejst. Netværket har været efterspurgt.
- Komplekst område. Spænder bredt. Fokus på relationer.
- Opmærksomhed på balancen ml. videndeling og udvikling af området.

Deltagerkredsen er: ca. 43 (Ledere fra specialtilbud samt pædagogiske ledere, skoleledere eller dagtilbudsledere fra tilbud med en specialpædagogisk indsats).

Netværk for skoler (SMC)

- Forventningsafstemning, kommissorium og et forretningsudvalg.
- Inddelt i grupper - sammensat på tværs af distrikterne, efter ønske fra lederne.
- Strategiske drøftelser af konkrete emner, som fx *en til en ordning*.
 - God rammesætning og fokus på den strategiske kvalificering.

- Opmærksomhed på struktur og administrative fællesskaber.

Deltagerkreds: 48 skoleledere.

Netværk for dagtilbud (AML)

- Stor glæde for netværket og anerkendelsen af området
- Fokus på forventningsafstemning og videndeling
- Planlægningsgruppe der planlægger møderne. Mange relevante temaer, fx:
 - Styrket pædagogiske læreplan.
- Opmærksomhed på dagplejen og fusionerede institutioner
- MØC har deltager ift. det politiske.

Deltagerkreds: 38 dagtilbudsledere.

Netværk for sårbare og udsatte børn og unge (SHJ)

- Forventningsafstemning. Entusiasme.
- Fælles ramme for netværk
- SLF – læringspartner har været med.
- Aftalen for Aarhus V drøftet.

Deltagerkreds: 30 til 40 (leder, pædagogiske ledere mv.) fra de 8 udsatte områder.

MØC orienterede om, at rådmanden ca. i november får en evaluering af arbejdet i netværk.

Beslutning:

- TM tog orienteringerne til efterretning.
- Sekretariatet sikrer at der jævnligt bliver orienteringer fra netværk og distrikter på rådmandsmødet. Den uformelle form fastholdes.

(HvB følger op)

4 Forberedelse til byrådsmøde (HvB)

TM orienterede om en henvendelse fra FOA om anvisningsregler, skal være klar inden byrådsmødet d. 28. maj.

(HvB følger op)

5 Eventuelt

TM orienterede om aftalen om skoletilbud til Gellerup, Toveshøj og Bispehaven.

TM bemærkede om kapacitetspresset på dagtilbudsområdet: Ønsker at inddrage MTM og MSB, som har ideer til placering i midtbyen.

(HP følger op)

Bilagsforside

Dokument Titel:	270519 Beslutningsmemo - rådmandsmøde - SSF til udvalget
Dagsordens titel	Temadrøftelse i udvalget den 19. juni/ Seksualundervisning
Dagsordenspunkt nr	3

Emne **Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab
Baggrundsnotat til Børn- og Unge-udvalget - Temadrøftelse**

Til Rådmanden for Børn og Unge

29. maj 2019

Side 1 af 1

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Børn og Ungechef Ole Kiil Jacobsen har sat forslaget på dagsordenen med henblik på at drøfte og godkende baggrundsnotat til Børn- og Unge-udvalget om Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab.

Børn og Unge-udvalget har jf. spørgsmål fra Anders Winnerskjold (S) bedt om et baggrundsnotat, der belyser det obligatoriske emne i folkeskolen – Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab (SSF). Temaet skal drøftes på et udvalgs møde den 19.juni 2019.

Baggrundsnotatet belyser: Det obligatoriske emne SSF. Hvilken viden vi har om børn og unges seksuelle sundhed. Hvordan der arbejdes med SSF på skolerne i Aarhus og hvilke tilbud der gives til at understøtte undervisning i SSF, samt hvilke udfordringer og muligheder der ses for SSF i grundskolen og på ungdomsuddannelserne. Der er vedlagt et notat, der belyser de muligheder, der er skitseret i baggrundsnotatet side 9.

Børn og Unge-byrådet har ultimo april 2019 vedtaget tre forslag om en bedre seksualundervisning i Aarhus. Forslagene er sendt til rådmanden for Børn og Unge i uge 19. De behandles på byrådsmøde den 28.maj.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at rådmanden godkender

- baggrundsnotatet til Børn- og Unge-udvalget
- det vedlagte belysningsnotat

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Baggrundsnotatet er udarbejdet på Anders Winnerskjolds anmodning.

4. Videre proces og kommunikation

4.juni 2019 Baggrundsnotatet drøftes med henblik på godkendelse på rådmandsmøde

19.juni 2019 Temadrøftelse i udvalget

BØRN OG UNGE
Aarhus Kommune

Afdeling
Sundhed og Trivsel

Direkte telefon:
51575901

Direkte e-mail:
kamh@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Karen Mette Hansen

Bilag 2/4

Dokument Titel: 19-021346-1 Forklæde
Temadrøftelse i Børn og
Ungeudvalget 19
8754991_5065884_0

Dagsordens titel: Temadrøftelse i udvalget
den 19. juni/
Seksualundervisning

Dagsordenspunkt nr 3

Forklæde

15. maj 2019
Side 1 af 1

Emne Temadrøftelse – Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Obligatorisk emne i skolen

Til Børn- og ungeudvalget

BØRN OG UNGE
Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Til temadrøftelsen har Børn og Unge-udvalget, jf. spørgsmål og anmodning fra Anders Winnerskjold (S), bedt om et baggrundsnotat, der belyser det obligatoriske emne i folkeskolen – *Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab* (SSF).

Sundhed
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 51575901

Baggrundsnotatet koncentrerer sig om de områder Anders Winnerskjold har ønsket belyst. Der er tale om:

Direkte e-mail:
kamh@aarhus.dk

- Det obligatoriske emne SSF
- Viden om børn og unges seksuelle sundhed
- Arbejdet med SSF på skolerne
- Tilbud i Aarhus til understøttelse af undervisningen i SSF
- Udfordringer og muligheder for SSF i grundskolen og på ungeområdet +16 år.

Sag: 19/021346
Sagsbehandler:
Karen Mette Hansen

Bilag 3/4

Dokument Titel: 270519 Notat til udvalget
- Sundheds- og
seksualundervisning og
familiekundskab

Dagsordens titel: Temadrøftelse i udvalget
den 19. juni/
Seksualundervisning

Dagsordenspunkt nr 3

Baggrundsnotat

Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

Indledning

Børn og Unge-udvalget har jf. spørgsmål fra Anders Winnerskjold bedt om et baggrundsnotat, der belyser det obligatoriske emne i folkeskolen – Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab (SSF).

Notatet belyser: Det obligatoriske emne SSF. Hvilken viden vi har om børns og unges seksuelle sundhed. Hvordan der arbejdes med SSF på skolerne og hvilke tilbud der gives i Aarhus til at understøtte undervisning i SSF, samt hvilke udfordringer og muligheder der ses for SSF i grundskolen og på ungdomsuddannelserne.

Børn og Unge-byrådet har ultimo april 2019 vedtaget tre forslag om en bedre seksualundervisning i Aarhus. Forslagene er sendt til rådmanden for Børn og Unge i uge 19.

Det obligatoriske emne Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab (SSF) er et obligatorisk emne i folkeskolen fra børnehaveklassen til 9. klasse. Emnet er ikke tildelt et selvstændigt timetal, men skal indgå i undervisningen i de obligatoriske fag. Skolelederen skal træffe beslutning om, hvilke fag undervisningen skal foregå i.

Figur 1. Kompetenceområder og -mål for SSF

kompetencemål for SSF	Efter 3. klassetrin	Efter 6. klassetrin	Efter 9. klassetrin
Sundhed og trivsel	Eleven kan forklare, hvad der fremmer sundhed og trivsel i eget liv.	Eleven kan fremme sundhed og trivsel på skolen.	Eleven kan fremme egen og andres sundhed og trivsel med udgangspunkt i demokrati og rettigheder.
Køn, krop og seksualitet	Eleven kan samtale om mangfoldighed ift. krop og køn med udgangspunkt i eget liv.	Eleven kan analysere mangfoldighed i krop, køn og seksualitet.	Eleven kan vurdere normer og rettigheder for krop, køn og seksualitet i et samfundsmæssigt perspektiv.

Der er fastsat [Fælles Mål](#) for emnet, som indeholder overordnet fagformål, to kompetenceområder med tilhørende mål samt læseplan og vejledning.

Jf. formålet skal eleverne:

- udvikle kompetencer til at fremme sundhed og trivsel. De skal opnå forståelse for den betydning, som livsstil og levevilkår har for sundhed og trivsel, samt af samspillet mellem sundhed, seksualitet og familieliv
- beskæftige sig med egne og andres erfaringer og undren i emnet for at medvirke til udvikling af engagement, selvtillid og livsglæde samt støtte den enkelte i udvikling af egen identitet i samspil med andre. Emnet skal desuden medvirke til, at eleverne opnår erkendelse af egne grænser og rettigheder samt forståelse for andres
- udvikle forudsætninger for, at de i fællesskab med andre og hver for sig kan tage kritisk stilling og handle for at fremme egen og andres sundhed.

Kompetenceområder og kompetencemål ses i Figur 1.

Undervisningen i folkeskolens fag og obligatoriske emner varetages af lærere. Jf. læseplanen for emnet kan skolens undervisning med fordel ske i et samarbejde med sundhedsplejen samt med eksterne ressourcepersoner/aktører.

Viden om børn og unges seksuelle sundhed

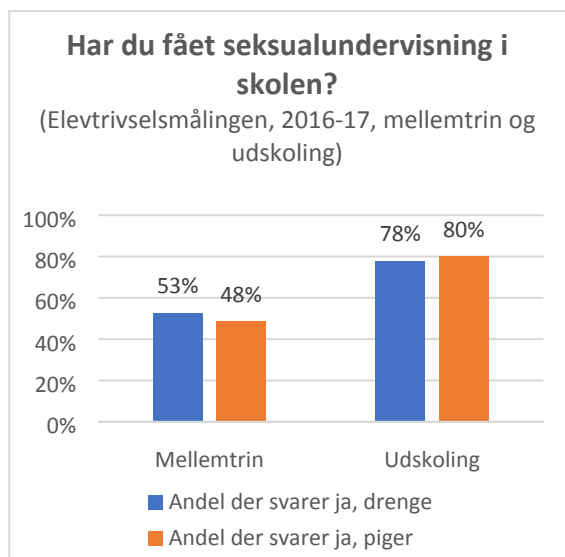
Her præsenteres viden om børn og unges seksuelle sundhed vha. lokale og nationale data.¹

Viden om krop, køn og seksualitet

Den nationale elevtrivselsmåling giver et billede af børn og unges trivsel, mens de går i skole. Målingen indeholder ikke spørgsmål angående seksuel sundhed. Sådanne spørgsmål har Aarhus Kommune tilføjet i den sundhedsmåling, der udsendes sammen med elevtrivselsmålingen.

I 2016-17 blev eleverne på mellemtrin og i udskoling spurgt, om de havde fået seksualundervisning i skolen. Her angiver flere elever i udskoling end på mellemtrinnet, at de har fået seksualundervisning (48-53% mellemtrin og 78-80% udskoling). Se Figur 2.

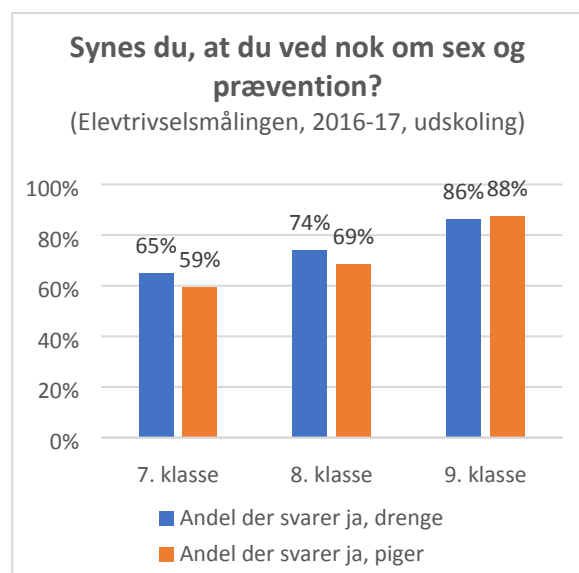
Figur 2. Andel af elever, der har fået seksualundervisning. Aarhus Kommune 2016-17

I udskoling blev der også spurgt til, om eleverne vidste nok om sex og prævention. Andelen af udskolingselever, der synes, at de ved nok om sex og prævention, afhænger af alder. Andelen

er størst blandt de ældste (59-65% 7. klasse, 69-74% 8. klasse og 86-88% 9. klasse). Se figur 3.

Figur 3. Viden om sex og prævention. Udskoling, Aarhus Kommune 2016-17.

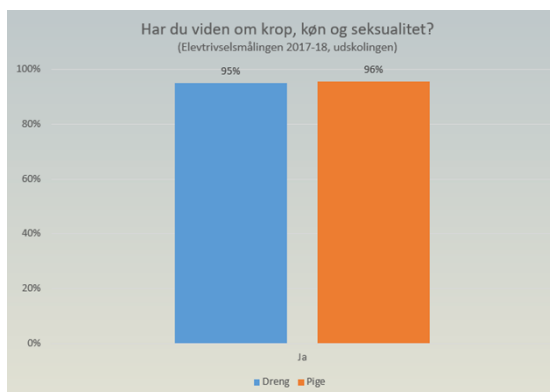

I 2018 blev spørgsmålene ændret, så de nu vedrører viden om krop, køn og seksualitet. Elever på mellemtrinnet blev spurgt til deres viden om kroppens forandring under puberteten. 83% af drengene og 89% af pigerne fortæller, at de har viden om kroppens forandring i puberteten.

Eleverne i udskoling blev spurgt til deres viden om krop, køn og seksualitet. 95% af drengene og 96% af pigerne fortæller, at de har viden om krop, køn og seksualitet. (Figur 4)

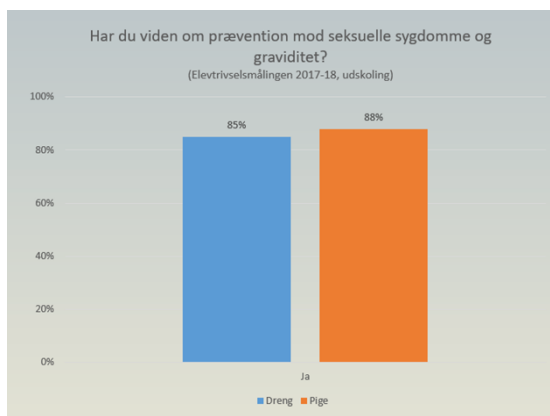
Figur 4. Viden om køn, krop og seksualitet hos elever i udskoling. Aarhus Kommune 2018

¹ Data er hentet fra [Elevtrivselsmålingen i Aarhus](#), [BørnUngeLiv](#), [Skolebørnsundersøgelsen](#) (HBSC), undersøgelser ved [Sex & Samfund](#) og [VIVE](#) samt [Sundhedsstyrelsen](#).

Eleverne i udskolingen blev desuden spurgt til deres viden om prævention mod seksuelle sygdomme og graviditet. Her tilkendegiver 85% af drengene og 88% af pigerne, at de har viden om prævention mod seksuelle sygdomme og graviditet. (Se Figur 5)

Figur 5. Viden om prævention hos elever i udskolingen. Aarhus Kommune 2018.

Viden om seksualadfærd

Nationalt besvarer 15-årige også spørgsmål vedrørende seksualadfærd. Det sker i forbindelse med Skolebørnsundersøgelsen (HBSC) hvert 4. år.

Debutalder for samleje. Tidlig seksuel debut kan jf. forskningen betragtes som en risikoadfærd, hvad angår uønsket graviditet og seksysygdomme samt mistrivsel og usund levevis. Der er dog meget lidt forskning om sammenhængen mellem socialgruppe og seksualadfærd blandt unge.

Jf. HBSC 2018 har 76% af de 15-årige piger og 71% af drengene endnu ikke haft samleje. Ganske få elever har haft samleje før 14-års alderen.

I Aarhus har 9% af eleverne i 9.klasse haft samleje - Heraf er halvdelen 14 år eller yngre og halvdelen 15 år eller ældre. Der er ikke den store variation kønsmæssigt.

Jf. HBSC 2018 er den hyppigst anvendte **præventionsform** kondom og p-piller.

I Aarhus bruger 85% af de seksuelt aktive elever **prævention ved samleje**. Kondomer er den hyppigst anvendte form. Under en fjerdedel bruger p-piller som prævention.

Antallet af **teenagefødsler** har på landsplan været faldende de senere år. Samme tendens ses i Aarhus. I 2016 var der på landsplan 602 fødsler, i Aarhus 24. I 2018 var der tale om hhv. 409 og 16 fødsler – flest blandt 18- og 19-årige.

For de 15-19-årige er der nationalt sket et fald i antallet af **provokerede aborter** per 1000 kvinder – fra 19 i 2008 til 12 i 2015.

Viden om kropsopfattelse og kropstilfredshed

Børn og unge bliver hyppigt konfronteret med kropsidealer, der ikke er naturlige. Omgivelsernes idealer har indflydelse på deres opfattelse af egen krop. I 11-15-årsalderen bliver de selvkritiske. Der ses ofte en uoverensstemmelse mellem f.eks. pigers faktiske vægt og deres opfattelse af egen krop.²

Jf. HBSC 2018 angiver 47% af de 15-årige piger og 24% af drengene, at de følger sig for tykke. 8% af pigerne og 20% af drengene angiver, at de føler sig for tynde.

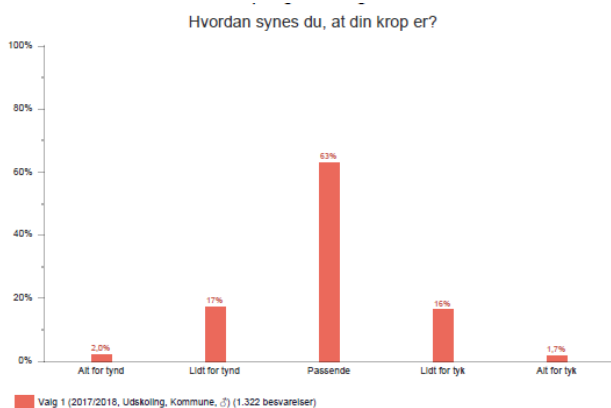
I Aarhus besvarer eleverne i 9.klasse spørgsmål om **kropsopfattelse** ved udskolingsundersøgelsen. Hertil bruges også spørgeskema fra BørnUngeliv. I udskolingen svarer 60% af eleverne, at de synes, at deres krop er passende. 23% svarer, at den er lidt for tyk, og 12%, at den er lidt for tynd. Se Figur 6 og 7. for fordeling på drenge og piger i 9.klasse.

Sex og Samfunds undervisningskampagne *Uge Sex* havde i 2018 fokus på **kropsbevidsthed, kropsglæde og kropsidealer**. Her blev der indhentet data om unges kropstilfredshed hos

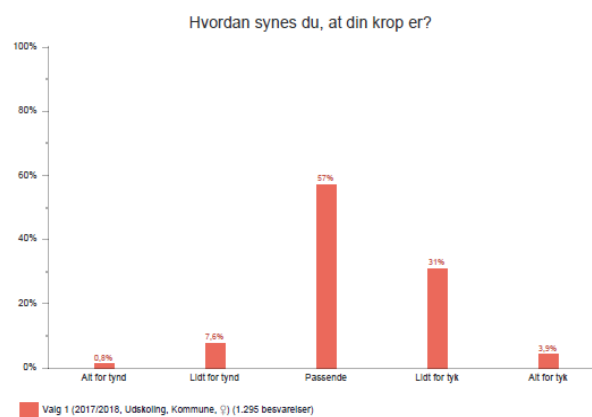
² The Health Behaviour in School-aged Children. Forskningsbaseret skolebørnsundersøgelse i 42 vestlige lande siden 1984. <http://www.hbsc.dk/>

1031 udskolingselever fra hele landet. Se Figur 8. Undersøgelsen peger på, at der kan være trivselsfremmende potentialer ved at arbejde med elevernes tilfredshed med egen krop i SSF. Undersøgelsen finder en sammenhæng mellem selvværd og tilfredshed med egen krop, samt hvordan venner og sociale medier har indflydelse på elevernes tilfredshed med egen krop. Resultaterne fra Aarhus viser samme billede som denne undersøgelse.

Figur 6. Kropsopfattelse. Drengene fra 9.klasse i Aarhus Kommune, 2017-18

Figur 7. Kropsopfattelse. Piger fra 9.klasse i Aarhus Kommune, 2017-18

Figur 8. Tilfredshed med egen krop. Elever i udskoling i hele Danmark.

Tal på unges tilfredshed med egen krop

74 % af eleverne svarer, at de er meget tilfredse (**27,1 %**) eller nogenlunde tilfredse (**47,0 %**) med egen krop.

Knap **10 %** af eleverne angiver at være mindre tilfredse (**7,0 %**) eller slet ikke tilfredse (**2,1 %**) med egen krop.

37,6 % af drengene og **17 %** af pigerne angiver at være meget tilfreds med egen krop.

76 % af pigerne og **43 %** af drengene angiver, at der er noget ved egen krop, de er utilfredse med.

38,5 % af eleverne angiver "mig selv" som den eneste faktor, der har indflydelse på "mit eget syn på min egen krop".

36,3 % af eleverne siger, at venner påvirker deres syn på egen krop.

25,9 % af eleverne siger, at sociale medier påvirker deres syn på egen krop.

44 % af de elever, der ikke er tilfredse med egen krop siger, at sociale medier påvirker deres syn på egen krop. Blandt de elever, der er tilfredse med egen krop, siger 20,4 % det samme.

Over halvdelen af eleverne angiver, at tilfredshed med egen krop præger deres selvværd.

Anden viden

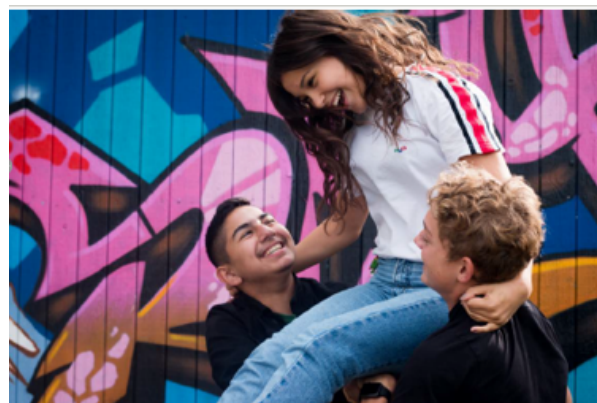
VIVE har i 2018 kortlagt [den seksuelle sundhed i kommunerne](#). I Aarhus har 587 unge født i 1995 besvaret spørgsmål om deres seksuelle sundhed. Resultaterne fremgår af Figur 9.

Viden om sexsygdomme

Sexsygdomme er desværre meget udbredte, især blandt unge i alderen 16-30 år. Undersøgelser peger på, at 25-30% har haft en sexsygdom inden de fylder 30 år. De mest udbredte sygdomme er klamydia og kondylomer (kønsvorter). Antallet af **klamydiasmittede** på landsplan er højt. I 2017 blev 24,8 ud af 1000 unge mellem 15-29 år diagnosticeret med klamydia. Sundhedsstyrelsen anslår, at lige så mange unge er smittet uden at vide det. Se Tabel 1. for udviklingen i klamydiatilfælde blandt 15-29-årige i Aarhus og nationalt.

I Aarhus har 3 ud af 4 piger (74%) **fået HPV-vaccine** mod livmoderhalskræft. 17% er ikke vaccineret, og 10 % ved ikke om de er det. HPV-vaccinen beskytter også mod andre kræftformer og kondylomer (kønsvorter). Vaccinen er gratis for både piger og drenge fra juli 2019.

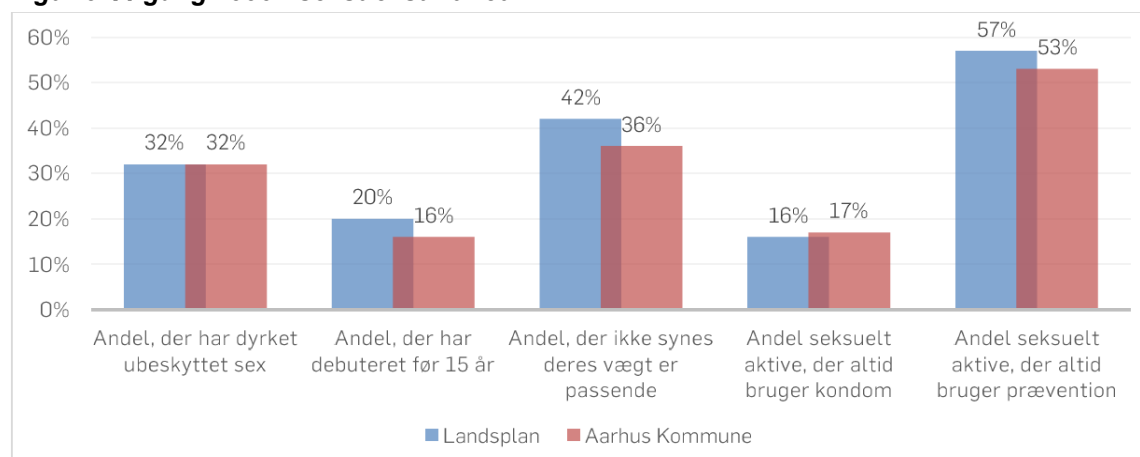
Siden 2004 er der sket en stigning i forekomsten af **gonore og syfilis**. I en gennemsnitskommune med 59.000 indbyggere skønnes der årligt at være 20 personer, der smittes med **gonore**. Heraf er ca. halvdelen i aldersgruppen 15-24 år.

Tabel 1. Udviklingen i klamydiatilfælde

År	2015	2016	2017
Antal testede positiv for klamydia pr. 1000 indbyggere i kommunen	26,8	30,6	27,9
Antal testede positiv for klamydia pr. 1000 indbyggere i hele landet	22,3	23,1	24,8
Antal testede positiv for klamydia i kommunen	2.528	2.950	2.756
Antal testede i alt i kommunen	16.565	17.044	17.408
Positivraten i kommunen	15,3 %	17,3 %	15,8 %
Positivraten på landsplan	18,7 %	19,3 %	18,4 %

Figur 9. Årgang 1995 - seksuel sundhed

Arbejdet med SSF på skolerne

[Ny undersøgelse fra Undervisningsministeriet](#) (Januar 2019) peger på, at der er store udfordringer med undervisningen i sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i grundskolen.

Undersøgelsen er baseret på syv spørgeskemaundersøgelser blandt skolechefer, skoleledere, undervisere, elever i (4., 7., 9. klasse) og forældre samt et casestudie i form af interviews med elever, lærere og skoleelever på tre folkeskoler og to frie grundskoler. I alt 3.505 respondenter.

Nedenfor præsenteres hovedkonklusioner fra undersøgelsen (Figur 10 og 11)

Figur 10. Kompetenceområdet Sundhed og trivsel - Hovedkonklusion

På tværs af skoletype og på alle tre trinforløb i SSF har de fleste elever modtaget undervisning i de emner, der indgår i kompetenceområdet *Sundhed og trivsel*.

Emner som digital adfærd, mobning og respekt for personlige grænser er relativt velbetyede i undervisningen.

Men mange skoler leverer ikke tilstrækkelig undervisning ift. fuldt ud at leve op til (eller "stå mål med") de obligatoriske kompetencemål for *Sundhed og trivsel*.

Særligt oplever eleverne at mangle viden om rettigheder samt viden om, hvordan de selv kan bidrage til at fremme sundhed og trivsel.

Figur 11. Kompetenceområdet Køn, krop og seksualitet - Hovedkonklusion

På tværs af de gennemførte surveys indikerer svarene, at mange skoler – herunder særligt folkeskoler – leverer der en undervisning, der er mangelfuld eller som kun delvist formår at indfri eller "stå mål med" de bindende kompetencemål for *Køn, krop og seksualitet*.

Undervisningen er i særlig grad utilstrækkelig ift. emner som:

- reproduktion
- sex, seksualitet og seksuel sundhed
- normer og mangfoldighed i relation til køn, krop og seksualitet

Hovedkonklusioner – rammer, prioritering og organisering

Få kommuner vælger at prioritere SSF gennem udarbejdelse af særlige strategier/handleplaner (16%), eller gennem øremærkning af særlige midler til SSF (9%).

SSF er ledelsesmæssigt underprioriteret på mange grundskoler. De fleste steder er der ikke truffet en klar beslutning om, hvordan SSF skal integreres i undervisningen, ligesom der ikke er udpeget en tovholder for faget.

Om undervisernes forudsætninger og praksis svarer 26% af de adspurgte lærere, at de i høj eller meget høj grad føler sig fagligt klædt på til at undervise i SSF. 45% svarer, at de enten har mindre grad eller intet kendskab til Fælles Mål for emnet. Over halvdelen har hverken læst vejledningen eller læseplanen for SSF.

Om forældreperspektiver og elevdeltagelse synes de fleste forældre, at det er vigtigt, at der undervises i begge SSF's kompetenceområder. 7 % af forældrene ønsker ikke, at deres børn deltager i seksualundervisningen. 32 % af alle forældrene angiver, at deres barn ikke har deltaget, da "skolen ikke underviser i seksualundervisning". Langt de fleste elever angiver, at de deltager i undervisningen.

De primære barrierer for SSF i skolen:

- Der er ikke afsat timer til emnet
- Mangel på klar ansvarsfordeling/mangel på lokale tovholdere
- Manglende efteruddannelse af undervisere

Udviklingspotentialer for SSF i skolen. Der er særligt behov for, at kommunerne i højere grad bidrager til skolernes arbejde med at gennemføre SSF-undervisning, f.eks.

- Ved at styrke og rammesætte samarbejdet mellem skolerne og kommunale sundhedsplejersker
- Ved at tilbyde flere former for undervisnings- og opkvalificeringsforløb til skoler/lærere
- Gennem løbende kvalitetssikring

temaer, der er relateret til seksuel sundhed

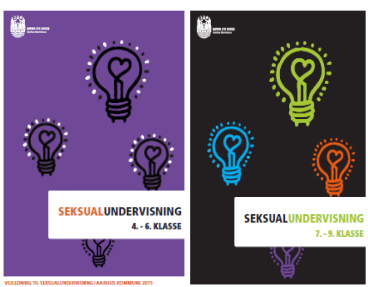
SSF i Aarhus Kommune

– Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

Aarhus Kommune (AAK) har i de senere år arbejdet med at styrke seksualundervisningen i skolen. Dette er bl.a. sket efter indstilling fra Børn og Unge-byrådet i 2012. Der er fokus på følgende:

Tilgængelighed, udvikling og kvalitetssikring af undervisningsmaterialer

- I 2013 udkom første udgave af [Vejledning til seksualundervisning i Aarhus Kommune](#). Her kan lærere, pædagoger og sundhedsplejersker hente inspiration og undervisningsmaterialer til den fælles planlægning og gennemførelse af seksualundervisningen for indskoling, mellemtrin og udskoling. Vejledningen er udarbejdet med udgangspunkt i Fælles mål SSF. Den revideres løbende og er tilgængelig digitalt på AarhusIntra.

- I 2015-16 indgik AAK et **partnerskab med Sex & Samfund** om udvikling og afprøvning af nye undervisningsforløb og materialer - "[Destination Trivsel](#)". Destination Trivsel tager udgangspunkt i Fælles mål og har fokus på trivsel og læring samt beskæftiger sig bl.a. med

- I 2015 indgik AAK et **partnerskab med Kvindemuseet** om seksualundervisning på museer. Her deltog Risskov Skole, Møllevangskolen og Kochs Skole samt Sundhed og Trivsel (MBU) i udvikling af udstilling og undervisningsforløb. Forløbene udbydes i ULF.

- I 2018 indgik AAK et **samarbejde med Sex & Samfund og Det Kriminalpræventive Råd** om udvikling af et [nyt undervisningsmateriale](#), der har til formål at forebygge seksuelle grænseoverskridelser og overgreb blandt unge. Her deltager Bakkegårds skolen. Materialet er nu tilgængeligt digitalt hos Sex og Samfund.

Kompetenceudvikling for fagpersoner

- Der har siden 2013 i samarbejde med Sex & Samfund været tilbudt få kurser i Aarhus for lærere, pædagoger, sundhedsplejersker og PPR. Det drejer sig om kurser i forbindelse med Uge Sex, etniske minoriteter og specialområdet samt 0-6-års området. Kurserne udbydes i Ugepakken.

Dialogbaseret undervisning – Ung-Yngre

- Siden 2012 er der hvert skoleår udbudt seksualundervisningsforløb til 8. klasser ved et korps af unge, uddannet af Sex & Samfund. Undervisningen tager udgangspunkt i Fælles mål for SSF, og har også særligt fokus på digital adfærd og dannelse. Forløbene er gratis for skolerne og finansieres af AAK (MBU og MSO). Der udbydes ca. 85 forløb årligt til 8. klasser.³ I perioden 2016 til maj 2019 har alle skoler på nær 9 benyttet sig af tilbuddet. 5 af de 9 skoler er specialskoler, skoler med særlige opgaver samt Elev Skole. Undervisningen får meget gode evalueringer. Forløbene udbydes i ULF.

³ I 2018 var der 157 8.klasser i kommunens skoler.

Normstormerne

- Siden 2014 er der hvert skoleår udbudt gratis undervisning til udkolingen ved Normstormerne. Der udbydes ca. 50 undervisningsforløb årligt til udkolingen. Undervisningen varetages af et korps af unge uddannet af Sex og Samfund. Forløbene er gratis og finansieres centralt af AAK. Der er tildelt 350.000 kr. årligt ved budgetforhandlinger i 2014-17. I 2018-21 100.000 kr. årligt. 35 skoler har siden 2014 benyttet tilbuddet. Forløbene udbydes i ULF.

Deltagelse i kampagner

- I samarbejde med MSO deltager MBU i kampagnerne [Uge Sex](#) og [Kun med Kondom](#). Siden 2016 har alle kommunens skoler været tilmeldt Uge Sex. Der er dog variation i andelen af tilmeldte elever pr. skole – for normalområdet fra 18% til 100%. Uge Sex har senest sat skarpt på grænser og gensidig respekt i forhold til køn, krop og seksualitet, på kropsnormer, kropsglæde og kropsbevidsthed samt på rettigheder on- og offline. Der er altid særligt fokus på digital adfærd og dannelse.

Samarbejde med eksterne organisationer

- MBU og MSO har siden 2012 haft en fælles samarbejdsaftale med [Sex & Samfund](#) for hhv. grundskolen og udvalgte ungdomsuddannelser. Aftalen omfatter bl.a. dialogbaseret undervisning, kurser, adgang til lokale data for seksuel sundhed, generel pædagogisk sparring, adgang til undervisningsmaterialer og konsulentbistand ved revidering af "Vejledning til seksualundervisning".
- På pædagoguddannelsen omfatter undervisningen et obligatorisk modul "Køn, seksualitet og mangfoldighed". MBU har siden 2014 holdt korte oplæg om kommunal praksis på området på pædagoguddannelsen i Aarhus. Læreruddannelsen i Aarhus tilbyder et valgfrit kursus i SSF.

- MBU, MSO og MSB har et tværgående samarbejde – særligt i forbindelse med implementering af [Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke "Seksuel sundhed"](#).

Dagtilbud

- MBU har i 2019 udsendt pjecen "[Små børns seksualitet – information til forældre i dagtilbud om små børns seksualitet](#)". Pjecen skal bidrage til, at forældre og personale i dagtilbud har en god og åben dialog om små børns naturlige seksualitet. Den er udviklet i et tværgående samarbejde i Børn og Unge – med inspiration fra andre kommuner og med sparring fra forældre til børn i dagtilbud.
- **Læreplanskassen "Små børns seksualitet"** er i 2019 udviklet i MBU til udlån fra Center for Læring. Kassen rummer materialer, der kan bruges i det daglige pædagogiske arbejde.

Respekt for Grænser

- Respekt for Grænser har et specialteam, der yder rådgivning og vejledning ved bekymring, mistanke eller viden om et barn eller en ung har været udsat for et seksuelt overgreb. Der er et særligt fokus på forebyggelse og håndtering af sager
- Respekt for Grænser tilbyder også sparring vedrørende digitale sexkrænkelser. Dette kan f.eks. være rådgivning i forbindelse med at håndtere deling af intimt materiale eller uhenigtsmæssige relationer online.

SSF – Udfordringer og muligheder

I Aarhus Kommune planlægges og gennemføres SSF som udgangspunkt lokalt på skolerne og i samarbejde med sundhedsplejersken. Det sker inden for rammerne af Fælles mål for SSF og med baggrund i byrådsbeslutningen fra august 2012.

I 2012 blev der vedtaget retningslinjer for bl.a. samarbejde mellem skole og sundhedspleje; udarbejdelse af Vejledning til seksualundervisning; tilbud om Dialogbaseret undervisning – Ung-yngre ved Sex og Samfund samt indgåelse af fælles samarbejdsaftale mellem MBU og MSO med Sex og Samfund.

I 2019 opleves der i Aarhus forskelle i hvordan og i hvilket omfang SSF praktiseres på skolerne og i samarbejdet med sundhedsplejen.

På baggrund heraf og med udgangspunkt i den viden, der præsenteres i dette notat samt anbefalinger i Sundhedsstyrelsens forebyggelsepakke "Seksuel sundhed", finder MBU, at der kan være følgende udfordringer og muligheder for styrkelse af SSF for børn og unge i Aarhus:

Udfordringer på skoleområdet

På skoleområdet ses det, at kompetenceområdet *Køn, krop og seksualitet* i SSF har manglende fokus, og at eleverne derfor kan mangle viden, der kan bidrage til god seksuel sundhedsadfærd. Den høje forekomst af seksygmomme kan være et udtryk herfor.

Det ses desuden, at der er *mangel på klar ansvarsfordeling og lokale tovholdere* på skolerne. Dette kan have betydning for, om SSF prioriteres og undervisningen gennemføres.

Mange undervisere (lærere, pædagoger og sundhedsplejersker) har ikke grunduddannelse eller efteruddannelse inden for SSF. Et godt fagligt niveau har stor betydning for undervisningens kvalitet.

Muligheder på skoleområdet

På skoleområdet kan en række indsatser bidrage til at imødekomme ovennævnte udfordringer.

En mulighed er, at alle klasser på en årgang kan få dialogbaseret undervisning (Ung-yngre ved Sex og Samfund)) én gang i skoleforløbet. Undervisningen prioriteres til udskoling, primært 8. årgang. Den kan også tilbydes klubber og andre kommunale skoletilbud. I undervisningen sættes der også fokus på digital adfærd og dannelse.

Der kan gennemføres kompetenceudvikling for alle sundhedsplejersker ved Sex og Samfund. Samtidig kan der skabes systematik i samarbejdet mellem skole og sundhedspleje om SSF, samt udvikles en "værktøjskasse" til sundhedsplejens sundhedspædagogiske aktiviteter i skolen.

Aarhus Kommunes vejledning til seksualundervisning kan revideres og genudsendes med henblik på at gøre den mere tilgængelig og aktiv. Revideringen kan ske i et samarbejde med Sex og Samfund og med inddragelse af relevante interessenter.

MBU's samarbejde med pædagog- og læreruddannelsen i Aarhus kan formaliseres med henblik på at styrke kommende underviseres faglige kompetencer inden for SSF. Konsulenter fra MBU kan i et afgrænset omfang undervise på uddannelserne.

Udfordringer på ungeområdet + 16 år

I samarbejdet mellem MBU, MSO og MSB opleves det, at der i AAK mangler muligheder for, at unge kan få eller søge information og rådgivning om seksuel sundhed. Det opleves desuden, at der mangler lokal viden om de unge, hvad angår deres sundhedsadfærd – herunder den seksuelle.

Både nationalt og lokalt i Aarhus ses der en øget forekomst af seksygmomme.

Muligheder på ungeområdet +16 år

På ungeområdet kan et øget samarbejde mellem ungdomsuddannelserne og kommunen omkring seksuel sundhed bidrage til at øge de unges viden

om seksuel sundhed og dermed god seksuel sundhedsadfærd.

En mulighed kan være, at der på hver ungdomsuddannelse er en sundhedsplejerske til stede f.eks. én dag om måneden. Her vil de unge kunne hente information og rådgivning. En mulighed er også, at der på ungdomsuddannelserne tilbydes dialogbaseret undervisning – Ung til Yngre.

Bilag 4/4

Dokument Titel: 270519 Belysningsnotat -
bilag til baggrundsnotat -
SSF til udvalget

Dagsordens titel: Temadrøftelse i udvalget
den 19. juni/
Seksualundervisning

Dagsordenspunkt nr 3

Belysningsnotat

Til Børn og Unge-udvalget

Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab Temadrøftelse i Børn og Unge-udvalget 19.juni 2019

Børn og Unge-udvalget har jf. spørgsmål fra Anders Winnerskjold bedt om et baggrundsnotat, der belyser det obligatoriske emne i folkeskolen – Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab (SSF). I baggrundsnotatet skitseres en række udfordringer angående muligheder for SSF i hhv. skolen og på ungdomsområdet. Flere af mulighederne indebærer et samarbejde med Sex og Samfund.¹ I dette notat belyses mulighederne:

27. maj 2019
Side 1 af 2

Muligheder på skoleområdet

- A. Alle klasser på en årgang får dialogbaseret undervisning (Ung-yngre ved Sex og Samfund) én gang i skoleforløbet. Undervisningen prioriteres til udskoling, primært 8. årgang. Den kan desuden tilbydes til øvrige – f.eks. klubber og andre kommunale skoletilbud.

BØRN OG UNGE

Sundhed
Aarhus Kommune

Arlige udgifter / Ung-yngre undervisning

Undervisning af 160 klasser á 1100 kr.	193.600 kr./år
Undervisning af 160 klasser + 15 øvrige	223.850 kr./år

Fællesfunktionen, Sundhed

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 51 57 59 01

Direkte
kamd
Kommentar [KMH1]: Afventer lige Robert

- B. Kompetenceudvikling for alle sundhedsplejersker ved Sex og Samfund. Der skabes samtidig systematik i samarbejdet mellem skole og sundhedspleje om SSF, samt udvikles en "værktøjskasse" til sundhedsplejers sundhedspædagogiske aktiviteter i skolen.

Sag: 18/035452-2
Sagsbehandler:
Karen Mette Hansen

Engangsudgift / Kompetenceudvikling og "værktøjskasse"

8 3-timers kurser ved Sex og Samfund á 9000 kr.	72.000 kr.
Forplejning ved kurser	10.000 kr.

Kommentar [KMH2]: Skal der timer til shpl. på?

"Værktøjskasse", udvikling ved Sex og Samfund	10.000 kr.
"Værktøjskasse", layout, trykning og materialer	15.000 kr.
"Værktøjskasse", udvikling, sundhedsplejen, 50 t.	23.000 kr.

- C. Aarhus Kommunes vejledning til seksualundervisning revideres og genudsendes med henblik på at gøre den mere tilgængelig og aktiv. Revideringen sker i et samarbejde med Sex og Samfund og med inddragelse af relevante interessenter.

Engangsudgift / Vejledning til seksualundervisning

Vejledning – udvikling ved Sex og Samfund	15.000 kr.
Vejledning – layout og trykning	20.000 kr.

¹ MBU og MSO har en samarbejdsaftale med Sex og Samfund, hvilket indebærer, at der gives 10% rabat på undervisninger og konsulentbistand. På kurser til fagpersoner 25% rabat. Alle rabatter er indregnet i nedenstående

Udvikling – Børn og Unge, 50 timer

23.000 kr.

- D. MBU's samarbejde med pædagog- og læreruddannelsen i Aarhus formaliseres med henblik på at styrke kommende underviseres faglige kompetencer inden for SSF. Konsulenter fra MBU underviser et afgrænset omfang på uddannelserne.

Årlige udgifter / Undervisning på VIA

Undervisninger ved MBU – 8 gange á 5 timer 18.000 kr./år

27.maj 2019
Side 2 af 2

Muligheder på ungeområdet +16 år

- A. På hver ungdomsuddannelse er der en sundhedsplejerske til stede f.eks. én dag om måneden. Her vil de unge kunne hente information og rådgivning.

Årlige udgifter / Sundhedsplejerske på ungdomsuddannelserne

6 timer i 10 måneder/ på 1 ungdomsuddannelse² 27.000 kr./år

Ved 18 ungdomsuddannelser 485.000 kr./år

- B. Ungdomsuddannelserne tilbydes dialogbaseret undervisning – Ung til Yngre.

De årlige udgifter vil afhænge af efterspørgslen på ungdomsuddannelserne. Sex og Samfund kan tilbyde undervisning til 1210 kr. pr. forløb.

Årlige udgifter / Ung-yngre undervisning

10 forløb på alle 18 uddannelser 217.800 kr./år

Opkvalificering af underviserteam 6.250 kr./år

² I Aarhus er der 4 erhvervsskoler, 7 almene gymnasier, 2 erhvervsrettede gymnasier, 2 HF-uddannelser og 3 andre ungdomsuddannelser. I alt 18 ungdomsuddannelser.

Bilagsforside

Dokument Titel:	Beslutningsmemo _ Nationalt kompetencecenter_Sundhedsstyrelsens satspulje
Dagsordens titel	Fælles magistratsindstilling MBU/MSB - etablering af nationalt kompetencecenter (OKJ)
Dagsordenspunkt nr	4

Beslutningsmemo

27. maj 2019
Side 1 af 1

Emne Drøftelse af nationalt kompetencecenter for børn som pårørende til mennesker med sindslidelser

Til Rådmandsmøde onsdag den 4. juni 2019

BØRN OG UNGE
Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Aarhus Kommune (MBU OG MSB) har som følge af udbudte satspuljemidler undersøgt, hvorvidt det gav faglig mening at ansøge Sundhedsstyrelsen om at nedsætte et nationalt kompetencecenter for børn som pårørende til mennesker med psykiske lidelser i regi af Aarhus Kommune. I forlængelse heraf bedes der tages stilling til at stoppe den fælles ansøgning til Sundhedsstyrelsen mellem MSB og MBU.

Anbefalingen skal ses i lyset af faglige og økonomiske hensyn.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat emnet på dagsordenen med henblik på:

- A. At stoppe den fælles ansøgning til Sundhedsstyrelsen mellem MSB og MBU

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Aarhus kommune undlader at indsende en ansøgning til Sundhedsstyrelsen, på baggrund af en grundig afsøgning om puljens indhold og økonomi.

4. Videre proces og kommunikation

- *Rådmandsmøde den 4. juni 2019: Fællesmagistratsindstilling vedr. etablering af nationalt kompetencecenter for børn som pårørende til mennesker med psykiske lidelser.*

Udvikling og Tilsyn

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 23 38 01 55
Direkte telefon: 41 85 48 90

Direkte e-mail:
anesto@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Anette Stamer Ørsted

Bilag 2/3

Dokument Titel: Fælles
magistratsindstilling vedr.
etablering af nationalt
kompetencecenter

Dagsordens titel: Fælles
magistratsindstilling
MBU/MSB - etablering af
nationalt
kompetencecenter (OKJ)

Dagsordenspunkt nr 4

Indstilling

Til Rådmændene for Sociale Forhold og Beskæftigelse
og Børn og Unge
Fra Socialforvaltningen og Børn og Unge
Dato 27. maj 2019

Fælles magistratsindstilling vedr. etablering af nationalt kompetencecenter for børn som pårørende til mennesker med psykiske lidelser

1. Resume

Som led i satspuljeaftalerne på sundhedsområdet for 2019-2022 er der afsat penge til forebyggende indsatser, herunder etablering af et nationalt kompetencecenter målrettet børn som pårørende til mennesker med psykiske lidelser.

På baggrund af initiativ fra magistratsafdelingen for Børn og Unge i starten af 2019 blev der udarbejdet en fælles magistratsindstilling (MBU og MSB) "Etablering af nationalt kompetencecenter" i Aarhus Kommune. Indstillingen tog forbehold for de økonomiske rammer omkring centret.

På baggrund af den hidtidige afsøgning er vi blevet bekendt med, at Psykiatri Fonden har valgt at ansøge denne satspulje. Fonden har på flere måder ressourcer og nationale netværk til at kunne løfte opgaven. Det vurderes ud fra både økonomiske, efterfølgende manglende sikkerhed for driftsmidler, og faglige hensyn, at Aarhus Kommune ikke skal ansøge Sundhedsstyrelsen om at blive vært for det nationale kompetencecenter. I stedet skal Aarhus Kommune koble sig på et tæt samarbejde med den kommende vært for det nationale kompetencecenter.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) stoppe den fælles ansøgning til Sundhedsstyrelsen mellem MSB og MBU.

3. Baggrund

På baggrund af initiativ fra magistratsafdelingen for Børn og Unge i starten af 2019 blev der udarbejdet en fælles magistratsindstilling (MBU og MSB) "Etablering af nationalt kompetencecenter" i Aarhus Kommune.

Indstillingens to punkter blev tiltrådt på Magistratsmødet den 6. marts 2019:

1. At det vil være relevant at ansøge satspuljen om etablering af et nationalt kompetencecenter i Aarhus Kommune.
2. At der skal nedsættes en arbejdsgruppe på tværs af magistratsafdelingerne, gerne i regi af sundhedsarbejdet.

Den 23. marts kom puljeopslaget fra Sundhedsstyrelsen med ansøgningsfrist den 7. juni. Den 15. maj blev der afholdt et møde mellem MBU og MSB med henblik på at få afstemt forventninger, roller og ansvar i den videre proces. Mødet mundede ud i en anbefaling af, at vi ikke ansøger om at få satspuljemidlerne til udvikling af et Nationalt Kompetencecenter i Aarhus.

Begrundelsen for anbefalingen er:

1. Økonomien: Der er afsat 11 mio. kr. over fire år. Efter aftaleperioden er der ikke pt. fastlagt ressourcer til drift af initiativet. Beløbet vurderes at være meget begrænset set i lyset af opgavens omfang, der handler om at udvikle, etablere og drifte et nationalt kompetencecenter med opgaver relateret til at forebygge, afdække og formidle viden til børn, unge og fagprofessionelle. Hertil kan der ikke søges puljemidler til driftsomkostninger såsom lokaleleje, kontorfaciliteter og IT-udstyr.
2. I Sundhedsstyrelsen puljeopslag bliver der lagt vægt på, at der indgås samarbejde med NGO/civilsamfundsorganisationer om ansøgningen og den efterfølgende drift af kompetencecentret. MSB og MBU har særligt vægtet to centrale samarbejdspartnere – SIND og Psykiatri Fonden, idet disse allerede har tilbud til målgruppen. Desuden har de også et stærkt

nationalt netværk og organisering, som kan understøtte kompetencecenterets drift. Psykiatri Fonden har via mail meddelt os, at fonden er langt i processen om at udarbejde en ansøgning om at blive vært for etablering af et nationalt kompetencecenter. Fonden er på denne baggrund ligeledes ikke interesseret i at indgå partnerskab omkring ansøgningen med Aarhus Kommune. Psykiatri Fonden vil dog gerne indgå samarbejde med Aarhus Kommune i det tilfælde, at de vinder puljeopslaget.

4. Effekt

På denne baggrund ser hverken MSB eller MBU det muligt at matche Psykiatrifondens ansøgning. Det vurderes, at det er bedre at indgå i et samarbejde med Psykiatrifonden end at lave en konkurrerende ansøgning.

Ud fra de økonomiske og faglige grunde anbefales det derfor at stoppe den fælles ansøgning til Sundhedsstyrelsen mellem MSB og MBU.

5. Ydelse

Intet at bemærke.

6. Organisering

Intet at bemærke.

7. Ressourcer

Intet at bemærke.

Underskrift rådmand

/

Underskrift direktør

Bilag

Bilag 1: Magistratsindstilling fra 4. januar 2019

Tidligere beslutninger

- Den 25-03-2019 vedtager Magistraten at tiltræde indstilling af 6. marts fra magistratsafdelingerne MBU og MSB.
-

Sagsnummer: 18/059842-9

Lix: [Klik her for at angive tekst.](#)

Etablering af nationalt kompetencecenter for børn som pårørende til mennesker med psykiske lidelser.

Sagsbehandler: Anette Stamer Ørsted

E-post: Anesto@aarhus.dk

Bilag 3/3

Dokument Titel: **Bilag Magistratsindstilling af 040119 vedr. nationalt kompetencecenter**

Dagsordens titel: **Fælles magistratsindstilling MBU/MSB - etablering af nationalt kompetencecenter (OKJ)**

Dagsordenspunkt nr **4**

Indstilling

Til Magistraten
Fra Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse
Dato 4. januar 2019

Etablering af nationalt kompetencecenter

Mulige etablering af Kompetencecenter målrettet børn som pårørende til mennesker med psykiske lidelser

1. Resume

Som led i satspuljeaftalerne på sundhedsområdet for 2019-2022 er der afsat penge til forebyggende indsatser, herunder etablering af et nationalt kompetencecenter målrettet børn som pårørende til mennesker med psykiske lidelser. Kompetencecenteret har til formål at indsamle og formidle viden på området med henblik på at styrke relevante fagprofessionelles kompetencer og redskaber i forhold til at forebygge, afdække og sætte tidligt ind for børn og unge, som er pårørende til personer med psykiske lidelser i det tætte netværk. Etablering af centret sker ved, at relevante aktører kan ansøge om at oprette centret i deres kommune evt. i relation til allerede eksisterende indsatser på området.

Aarhus Kommune har en stor interesse i, at der bliver ydet en tidlig hjælp til børn og unge i målgruppen for det Nationale Kompetencecenter målrettet børn som pårørende til mennesker med psykiske lidelser, så vi forebygger, at de pga. mistrivsel udvikler psykiske lidelser.

Sociale Forhold og Beskæftigelse (MSB) og Børn og Unge (MBU) ser derfor positivt på dette udspil, idet børn med forældre og søskende med psykiske lidelser vurderes at være en sårbar gruppe, som risikerer at være i risikozonen for mistrivsel

MSB og MBU vurderer, at det er fagligt relevant at etablere kompetencecentreret Aarhus kommune. Centerets funktion og ramme kalder på et bredt tværmagistratsligt arbejde – gerne med inddragelse af andre centrale aktører.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) Magistraten drøfter, hvorvidt det vil være relevant at ansøge satspuljerne om etablering af et nationalt kompetencecenter for pårørendeindsatser i Aarhus Kommune.

At 2) Magistraten drøfter, om der skal nedsættes en arbejdsgruppe på tværs af magistratsafdelingerne, gerne i regi af den fælles organisering af sundhedssamarbejdet.

3. Baggrund

Partierne bag satspuljeaftalen har indgået forlig om at afsætte midler i aftaleperioden 2019-2022 til at opprioritere indsatsen for personer med psykiske lidelser. Dette skal ses i lyset af en bekymrende stigning i antallet af personer, som har brug for hjælp. Et af initiativerne udgør etablering af et nationalt kompetencecenter for børn som pårørende til personer med psykiske lidelser.

MSB og MBU har sammen med Sundhed og Omsorg (MSO), Børne- og Ungepsykiatrisk Afdeling, samt i samarbejdet med frivillige, bl.a. SIND, over en årrække oparbejdet erfaringer, fra såvel børne- som voksenperspektivet i form af hjælp til børn og unge, hvis forældre er ramt af psykisk sygdom.

Børnene og de unge har i dag mulighed for at få hjælp i et gruppeforløb med andre børn og unge i samme situation som dem selv eller individuelt. I denne sammenhæng har MSB samarbejdet med Frivillig foreningen SIND, som tilbyder hjælp til børn og unge, hvis far eller mor er psykisk syg. Disse erfaringer kan med fordel inddrages og bygges videre på i samarbejdet om et Nationalt Kompetencecenter.

Når en i familien rammes af psykisk sygdom, påvirker det ofte hele familien. De voksne, der er ramt af psykisk sygdom, er en del af MSB's målgruppe. I samarbejdet med familien anvendes en helhedsorienteret og tidlig indsats, der skal sikre barnets og den unges trivsel med henblik på at forebygge mistrivsel. Indsatser der ofte sker i et samarbejde mellem MBU og MSB.

4. Effekt

Det er velkendt viden, at børn i familier med psykisk sygdom ofte lever med mistrivsel i hverdagen, som i værste fald kan udvikle sig til angst og depressionsslidelser mv. Hertil har denne målgruppe en højere dødelighed end sammenlignelige grupper. Indsatsen fra kompetencecentret vurderes at have potentiale til at kunne matche familien og barnets individuelle behov for tidlig støtte via korte vejledningsforløb. Den afledte effekt heraf vil være at afhjælpe symptomer, således at barnet ikke får behov for mere indgribende indsatser. Denne tankegang er meget i overensstemmelse med Aarhus Kommunes Børne- og ungepolitik. Denne bygger på forebyggelse som den grundlæggende tilgang til barnet, og at vi som kommune til enhver tid må bestræbe os på at styrke de beskyttende faktorer omkring barnet.

Indsatsen vurderes at understøtte fagprofessionelle, idet disse er tiltænkt at have en rolle i brugen af redskaber til at sætte kvalificeret ind over for børn, der har særlig brug for opmærksomhed og støtte.

5. Ydelse

Det fremgår ikke specifikt af satspuljeforslaget, hvilke indsatser kompetencecentret bør tilbyde børn og deres tætte netværk. Målgruppen og de dertilhørende initiativer bør dog drøftes, idet der eksisterer en stor spændvidde af psykiske lidelser, som kræver indsigt i mange fagområder.

6. Organisering

Behovet for indsats og kompetenceudvikling vedrører både borgere og fagprofessionelle i relation til MSB og MBU.

Centeret bør derfor bygge på specialiseret viden fra bl.a. PPR, kommunale børne- og ungelæger og børnecentreret samt faglig og praksisnær viden fra pædagoger, lærere og sundhedsplejersker. Det kan konkret drøftes, under hvilken magistratsafdeling kompetencecenteret bedst forankres.

Hertil vil der være tæt forbundne samarbejdsflader til regionens børne- og ungdomspsykiatri, hvor udredning, diagnostik og behandling finder sted.

Ligeledes skal man være opmærksom på, at der er tale om et nationalt center, hvorfor ydelsen skal udbydes til børn, unge og fagprofessionelle i hele landet.

Derudover skal centret have fokus på, at kommunerne skal give den bedst mulige hjælp til udsatte familier. Derfor skal det Nationale Kompetencecenter kunne yde kompetenceudvikling til de fagprofessionelle, ligesom det skal stå for indsamling og formidling af viden.

Endelig vil det være relevant at indtænke personlige erfaringer fra pårørende, som allerede har været berørt af lignende problemstillinger omkring psykisk sårbarhed. MSB har allerede mange erfaringer med Peer-støtte og Recovery, som der kan tages udgangspunkt i.

7. Ressourcer

Satspuljeaftalen på sundhedsområdet for 2019 – 2022 har afsat følgende ressourcer til udvikling, etablering og drift af centret i en fireårig periode:

Tabel 1: Ressourcer til udvikling, etablering og drift af centret

	2019	2020	2021	2022	I alt
Kompetencecenter målrettet børn som pårørende af mennesker med psykiske lidelser	2,5	2,5	3,0	3,0	11,0

Mio. kr. (19-pl).

Kilde: Oversigt over økonomi i satspuljen på sundhedsområdet 2019 – 2022

(<http://sum.dk/Aktuelt/Nyheder/Sundhedspolitik/2018/November/~media/Filer%20-%20dokumenter/sats-2018/Oversigt-over-oekonomi-satspulje-sundhedsomraadet-2019-2022.pdf>)

Efter aftaleperioden er der pt. ikke fastlagt ressourcer til drift af initiativet, hvilket bør medtages i vurderingen af opgaven.

Sundhedsstyrelsen kan pt. ikke videregive specifikke oplysninger om finansieringen af kompetencecenteret, herunder hvorvidt finansieringen af kompetencecenteret ophører efter puljens udløb. Ministeriet oplyser dog, at puljeopslaget omkring udmøntningen af aftalen kommer i starten af 2019, og heri fremgår informationer om finansieringen af initiativet. På den baggrund må der tages forbehold for de økonomiske rammer omkring centret. Da der samtidig er tale om et center, der skal udbyde ydelser på nationalt plan, er det helt afgørende, at der er et tydeligt økonomisk design på både kort som lang sigt. Ligeledes vil initiativet resultere i opgaver for fagprofessionelle med tæt kontakt til borgeren, dvs. særlig for pædagoger, lærere og sundhedsplejersker. Denne målgruppe har i forvejen knappe ressourcer, hvorfor der bør tænkes i kompensation og vikardækning.

Thomas Medom

/

Martin Østergaard
Christensen

Kristian Würtz

/

Erik Kaastrup-Hansen

Bilag

Bilag 1: Aftale om satspuljen på sundhedsområdet for 2019-2022

Tidligere beslutninger

-

Sagsnummer: 18/059842

Tegn:6.096

Etablering af nationalt Kompetencecenter
om pårørendeindsatser

Sagsbehandler: Anette Stamer Ørsted

Tlf.: 41 85 48 90

E-post: anesto@aarhus.dk